

широких кіл громадськості й залучення їх до природоохоронного активізму, а й на інституалізацію відповідної діяльності на рівні штатів та федерації. У цей період відбувся перехід від фрагментарних заходів окремих штатів з охорони природи до формування державної екологічної політики, було прийнято низку законодавчих актів нового типу, які закріпили головні принципи відповідної діяльності, вдосконалено механізми контролю, моніторингу та оцінки й конкретні програми для їх виконання. Також було закладено засади механізму екологічного менеджменту Австралії й розподілено повноваження Співдружності та штатів, почав активно розвиватися міжнародний вектор державної екологічної політики.

3.7. РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В АВСТРАЛІЇ

Подорож і туризм – два нерозривних поняття, які характеризують певний образ життя та діяльності сучасної людини. Це відпочинок, активна розвага, спорт, пізнання світу, торгівля, лікування тощо. Однак завжди при цьому присутня характерна дія, яка визначає й відокремлює власне подорож від решти сфер діяльності – переміщення людини в іншу місцевість або країну, на інший континент, відмінні від його звичайного місцезнаходження або проживання.

Туризму розширює світогляд людини, підвищує її інтелект і дає змогу поєднати відпочинок з пізнанням навколишнього світу, вивченням життя, історії, культури, звичаїв інших країн та народів. Австралія відкриває широкі можливості для туризму: унікальні пейзажі та природні пам'ятки; культура корінних народів і їх спадщина; визначні місця та архітектурні шедеври; доброзичливе, толерантне населення, що складається з різних етнічних груп, і все це в одній країні, на одному континенті. Туризм сприяє збереженню та розвитку історико-культурної спадщини, веде до гармонізації відносин між різними країнами та народами, спонукає політиків, громадських діячів,

недержавні організації та комерційні структури брати активну участь у збереженні та оздоровленні довкілля [173].

Туризм є однією з найбільших галузей австралійської економіки та демонструє значну динаміку росту. Австралія – унікальна держава в Південній півкулі, що займає цілий континент, а також острови Тасманія, Кенгуру, Мелвілл та ін. Це шоста за площею країна світу. Її омивають два океани – Тихий та Індійський, а також чотири моря: Арафурське, Коралове, Тиморське й Тасманове. Єдиний континент де немає льодовиків і вулканів. Велику частину території країни займають пустелі й напівпустелі, родючі землі пролягають на сході та південному заході, а на півночі розташовані рідколісся, савани. Однак, не дивлячись на значний природний туристичний потенціал, для динамічного розвитку цієї сфери необхідна постійна увага з боку влади й суспільства.

Країна має величезний природно-ресурсний потенціал. 1788 р. на місці першого поселення європейців у районі сучасного міста Сіднея було піднято британський національний прапор, що означав початок нової історії для континенту. Спочатку Австралія була місцем заслання британських каторжників. Але також на нововідкриті землі рушив потік переселенців у пошуках дешевих земель, золота, удачі й нових перспектив.

Австралія є осередком дуже красивих місцевостей, унікальної флори і фауни. Загальновідомо, що зелений континент – молода країна. Серед мігрантів, що склали основу австралійського суспільства були представники різних, переважно європейських, країн та фактично усіх соціальних груп. Разом з корінними народами вони «сформували» образ своєї нової батьківщини.

Величезна країна змогла поєднати естетику урбанізму з незайманими природними об'єктами. Досі саме сюди туристи приїжджають, щоб відвідати найкращі екологічні парки у світі, а також помилуватися творіннями сучасного архітектурного та інженерного мистецтва. Також країна відома як популярна локація для серфінгу. Широкі узбережжя з білим піском, а також бурхливі океанічні хвилі чудово підходять для такого спорту. Активний відпочинок в

Австралії – це один із головних видів туризму. Природні особливості й рельєф сприятливі для скелелазіння, альпінізму тощо. Щоб відчувати дух і атмосферу Австралії, варто відвідати її головні природні об'єкти, ознайомитися з сучасним мистецтвом урбанізму, а також обов'язково скуштувати кілька національних страв. Така подорож запам'ятається на довгі роки.

Історія австралійського туризму сягає колоніальних часів, коли родичі перших іммігрантів приїжджали до п'ятого континенту, щоб їх відвідати на новому місці.

Незважаючи на це, через повільні й незручні способи пересування, а також через величезні відстані, що розділяють австралійські міста, подорожі, як правило, обмежувалися найважливішими поїздками у цілях бізнесу, торгівлі, пошуку роботи тощо. Ситуація дещо змінилася з появою залізниці, яка зробила переміщення більш зручними та безпечними.

Після Другої світової війни неухильно зростала кількість подорожей з будь-якими цілями. В цей період було засновано Австралійську національну туристичну асоціацію з бюро у Великій Британії та США [174]. Організація отримала державне фінансування на додаток до внесків від представників промисловості й активно пропагувала країну за допомогою плакатної кампанії, а з 1934–1974 рр. – через журнал «Walkabout» [175]. З серпня 1946 р. «Walkabout» також став офіційним журналом щойно створеного Австралійського географічного товариства (AGS), заснованого за рахунок гранту 5000 фунтів стерлінгів від ANTA, його банерний індекс містить напис «Journal of the Australian Geographical Society». Зараз цю роль виконує Журнал «Australian Geographic». Пізніше за підтримки Австралійської національної асоціації реклами, а згодом і Австралійської туристичної комісії, він отримав назву «Australia's Way of Life Magazine».

Туристи пересувалися переважно залізницею та морським транспортом, епоха сімейних автомобілів почалася лише в 1930-х рр. Автомобільні поїздки здійснювалися всередині держави переважно на короткі відстані. Австралія

відчула наслідки зростання індустрії міжнародних подорожей після Великої депресії, коли 1934 р. було організовано перші круїзи між Новою Зеландією та Австралією. Справжній бум міжнародного туризму Австралія пережила у 1960-х рр. зі зростанням кількості комерційних міжнародних рейсів. За останні два десятиліття туристичний потік до Австралії з інших країн, суттєво зріс: кількість відвідувачів п'ятого континенту зросла – з 2,5 млн 1992 р. до 8,7 млн 2019 р.

Після Другої світової війни поява нових, більш досконалих, транспортних засобів, разом з підвищенням рівня життя та енергійною рекламою, перетворили міжнародні подорожі на масове явище. Нові океанські лайнери значно скоротили час у дорозі, а подорожі на автомобілі й автобусі стали більш зручними та доступними у багатьох країнах. Авіаперевезення стали більш доступними та швидкими, а також безпечнішими та дешевшими. Початок епохи реактивних літаків 1960 р., коли великі лайнери почали перевозити за один рейс понад 100 пасажирів зі швидкістю приблизно 600 миль на годину, відстані між пунктами призначення фактично «скоротилися» вдвічі, відповідно до часу перебування в дорозі. Підвищення рівня життя в Австралії в післявоєнний період, призвело до збільшення витрат на туризм, що зробило цю галузь дуже важливою для національної економіки [176].

У світлі того, що Австралія є чи не найдивнішим материком на планеті, неважко припустити, що ця країна – благодатне місце для туризму. Такий висновок буде слушним, бо туристична галузь і справді є важливою складовою австралійського суспільного життя й приносить державі солідний прибуток.

Австралія, як і США, Мексика або Нова Зеландія, розташована на території, котру до прибуття європейців населяли аборигени. Їхні культура та вірування дуже контрастують із традиціями Старого світу. На відміну від деяких інших країн, Австралія змогла зберегти унікальні природні об'єкти в первозданному вигляді. І хоча кількість місцевого населення в епоху британської колонізації суттєво скоротилася, їхня культура збереглась навіть у

скелях, які дбайливо охороняє держава. Головні пам'ятки Австралії – зазвичай давні об'єкти. У печерах національних парків на скелях і камінні збереглися написи, котрі залишили аборигени понад 30 тис. років тому. Тут же було виявлено один з найдавніших зразків людських решток у світі. Австралія пропонує туристам з'єднатися з природою, полюбити її, поринути в містичний світ аборигенів. Таємниче озеро Хіллер на острові Міддл є одним з найдивовижніших водних об'єктів у світі. Води озера Хіллер завжди ніжно-рожеві. Ця яскрава пляма води оточена найчистішим білим піском і сіллю, а також соковитими евкаліптовими лісами. Досі причина появи такого відтінку води залишається загадкою. Гіпотези про те, що воду забарвлюють особливі мікроорганізми або їхню взаємодію з солями, були спростовані ще в середині минулого століття. Втім, дивовижна природа цієї країни є суцільною загадкою.

Австралія має особливий клімат, завдяки якому відпочинок та подорожі країною стануть унікальним досвідом. Континент розташований у трьох кліматичних поясах. У північній частині це субекваторіальний клімат з комфортною середньою температурою 24 градуси і високою вологістю. Центральна частина країни вирізняється сухим та вологим тропічним кліматом. У деяких місцях тут комфортна для відпочинку температура, особливо в курортний сезон. Але є сухі місця з пустельними випаленими територіями. У західній частині країни переважає приємний субтропічний клімат. Оскільки екологічні природні парки та курортні зони рівномірно розташовані по всій території країни, турист зможе відпочити тут у будь-яку пору року. М'які кліматичні умови підходять для оздоровчого туризму. Особливо приємно відпочивати в регіонах, де за вікнами готелю океан чи море, а довкола – тропічні зарості.

Унікальне довкілля, багата історія й культура, мультикультурне суспільство, високоякісна їжа та вина роблять Австралію популярним для туризму напрямком. Туристична галузь робить великий внесок у структуру

експортних доходів Австралії. Частка кулінарного та винного напрямків туризму також збільшується відповідно до зростання міжнародної репутації Австралії, як виробника високоякісних напоїв та постачальника вироблених у регіоні, харчових продуктів. Австралія також є привабливим міжнародним напрямком для корпоративних заходів, бізнес-подій і зустрічей. Найбільше туристів прибуває до Австралії з Нової Зеландії, потім у списку лідерів ідуть Китай, США, Велика Британія, Сингапур, Японія, Малайзія, Південна Корея, Індія, та Гонконг [177, 178].

Особливість австралійської кухні – це суміш кулінарних традицій Європи, Середземномор'я й Азії. Наприклад, мешканці країни залюбки обідають традиційним «пирогом-поплавком», що має м'ясну начинку і подається з томатним соусом та гороховим пюре. При цьому національна кухня не позбавлена і кулінарних традицій аборигенів. У ресторанах часто готують м'ясо страуса ему, кенгуру, крокодила. У страви додають анісовий мирт, тасманійський перець, горіхи макадамія, а також пальчикові лайми й австралійський шпинат. Один з найцікавіших смаколиків, що пропонує австралійська кухня туристам, – це солоняна паста Веджимайт. Її готують з додаванням горіхів і дріжджового екстракту. Паста легко замінює джем, який намазують на тости чи крекери.

Отже, з приїздом у нову країну, а особливо в таку, як Австралія, туристи мають можливість не лише помилуватися неповторними краєвидами, а й скуштувати цікаву національну кухню й здобути новий гастрономічний досвід.

Основними туристичними центрами Австралії є прибережні міста: Сідней, Канберра, Брісбен і Мельбурн. Однак, існують й інші відомі туристичні напрямки: регіональний Квінсленд, Золотий берег і Великий Бар'єрний риф (найбільший риф у світі). Не менш цікавими є такі локації як Улуру, австралійська глибинка та Тасманійська пустеля. Унікальна австралійська дика природа є ще одним важливим об'єктом туризму країни.

Одним з туристичних центрів Австралії є Мельбурн. Місто вважається одним із основних комерційних, промислових та культурних центрів Австралії. Мельбурн також часто називають «спортивною й культурною столицею» країни, бо там проходять багато спортивних і культурних подій. Місто тісно пов'язане з туристичною галуззю. По-перше, мешканці Мельбурна багато подорожують за кордон і між штатами, а також регулярно відпочивають на прибережних курортах та в будинках відпочинку поблизу. По-друге, Мельбурн є воротами до інших напрямків, насамперед завдяки своєму морському порту, а також через аеропорт Мельбурна в Тулламаріні. По-третє, і, мабуть, найпомітніше, Мельбурн і сам є важливим туристичним напрямком. 2003 р. загальна кількість оплачених в готелях міста ночей склала 23 млн за рахунок закордонних відвідувачів та 20 млн ночей оплатили туристи з інших регіонів Австралії. Такі показники роблять Мельбурн другим за популярністю місцем в Австралії, що поступається лише Сіднею.

Після золотої лихоманки Мельбурн став основним напрямком для внутрішніх туристів, особливо зі штату Вікторія. Основними визначними подіями того періоду були заходи, організовані державними установами, такі як Кубок Мельбурна чи Сільськогосподарське шоу. Також, великою популярністю користувався Мельбурнський зоопарк. Історія Мельбурна як туристичного центру почалася багато десятиліть тому. Ще 1888 р. Столітня міжнародна виставка зібрала близько 2 млн відвідувачів. Щоб допомогти цим туристам, Вікторіанські залізничники створили «Довідковий офіс» на станції Спенсер-стріт. Після завершення виставки цей офіс став постійним туристичним бюро. Наступних 70 років саме Вікторіанські залізничники відігравали провідну роль в розвитку туризму в штаті[179].

З 1960-х рр. зниження цін на авіап перевезення зробили Мельбурн доступнішим для туристів з інших країн. Більшість відпочивальників прибували зі Східної Азії, Великої Британії, Північної Америки та Північної Європи. В цей період, провідна роль в туристичному маркетингу перейшла від Вікторіанських

залізничників до таких організацій, як Австралійська туристична комісія (тепер Tourism Australia), Tourism Victoria, Мельбурнський конгрес і бюро відвідувачів тощо.

Не маючи усіма впізнаваної пам'ятки (наприклад, як Сіднейський міст Харбор-Брідж), Мельбурн як туристичне місце просуває широкий спектр загальних атрибутів. Сюди входять магазини, ресторани, трамваї, спорт, сади, архітектурна спадщина XIX ст., виноробні події та фестивалі. Європейський колорит Мельбурна часто підкреслювався, з погляду як особливостей його побудови, так і завдяки традиційній культурі кафе та інших закладів в центрі міста. Серед основних визначних пам'яток міста, можна виділити Мельбурнський зоопарк, заповідник Хілсвілл, Пуфінг Біллі та Королівський ботанічний сад.

За межами Мельбурна але неподалік від міста, основними туристичними аттракторами є Соверен-Хілл у Баллараті та Парад пінгвінів на острові Філіп. Зазвичай більшість гостей залишаються на ніч у Мельбурні та відвідують їх під час одноденних поїздок. Про популярність міста свідчить, наприклад, той факт, що 2003 р. 89% міжнародних відвідувачів штату Вікторія було зареєстровано саме в Мельбурні.

Останніми роками в Мельбурні робиться великий акцент на розвитку інформаційних центрів, як туристів, так і місцевих мешканців. Як і в інших великих містах, вони розташовані в занедбаних районах, таких як портові та залізничні райони, і поєднують магазини, ресторани й туристичні визначні пам'ятки. Прикладами є площа Федерації (місце інформаційного центру для відвідувачів Мельбурна), Саутбенк і Доклендс [180].

В Австралії розташовані деякі всесвітньо відомі об'єкти, що входять до найвидатніших пам'яток культури. Під час подорожі по Австралії туристи мають чудову можливість відвідати ці унікальні локації.

Мабуть чи не найвідомішою будівлею країни є Сіднейський оперний театр Оперний театр, що є символом міста Сідней та Австралії в цілому.

Завдяки унікальному дизайну будівлю Оперного театру було оголошено об'єктом Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Щороку його відвідує 8,2 млн людей. Тут є театри, студії, концертний зал, виставкові зали та кінотеатр, проте найбільше туристів вабить саме зовнішній вигляд будівлі.

Ще одним відомим на весь світ об'єктом Австралії є Великий Бар'єрний риф, що являє собою найбільшу у світі споруду утворену живими організмами й занесений до списку Всесвітньої спадщини. Великий Бар'єрний риф, який видно навіть з космосу складається з тисяч зв'язаних між собою сегментів, найбільш масивні з яких знаходяться в його північній частині. Риф є домом для понад 3000 коралових рифів, 600 континентальних островів, 300 коралових рифів і мангрових островів. Понад 2 млн туристів на рік приїжджають, щоб відчувати риф під час підводного плавання, або поспостерігати за ним з човна зі скляним дном або гідроплана [181].

Окрім Великого Бар'єрного рифу, іншим об'єктом Всесвітньої спадщини є гірський масив Улуру (колишня скеля Айерс), він розташований у національному парку Улуру-Ката Тьюта на Північній території. Одним з елементів, що підкреслює унікальність Улуру є його оранжево-бурий колір. Майже червоний моноліт має висоту 348 метрів і є популярним пунктом призначення для тих, хто подорожує вглиб материка. Улуру приваблює понад 300 000 відвідувачів щороку. Схід і захід сонця є особливо популярними часами для відвідувань, оскільки кольори скелі та навколишньої місцевості змінюються під впливом мінливого світла. Улуру, національний парк Какаду та острів Фрейзер є одними з найвідоміших природних пам'яток Австралії. Улуру виграв австралійську премію Qantas Australian Tourism Awards 2013 р. і був визнаний найкращою великою туристичною визначною пам'яткою Австралії [182].

Бонді-Біч – це культовий австралійський пляж, де зокрема, діє один із найстаріших у світі клубів для серфінгу. Розташований в Новому Південному Вельсі, пляж відомий чудовим розташуванням у центрі міста й фантастичними краєвидами. Бонді-Біч є домом для багатьох культурних заходів, які

відбуваються протягом року, він поруч із різноманітними кафе, ресторанами та іншими пляжними пам'ятками. Понад 1 млн відвідувачів приїжджає на пляж щороку.

Ще однією популярною туристичною локацією є розташоване в штаті Квінсленд місто Херві-Бей, яке здобуло славу завдяки широкими можливостями спостерігати за китами і дельфінами. Хоча на узбережжі Австралії є багато інших місць, де можна побачити китів, Херві-Бей вважається своєрідною столицею спостереження за найбільшими в світі тваринами. Затока поряд з містом є важливим соціальним центром для горбатих китів, які мігрують вздовж узбережжя з квітня по жовтень.

Острів Фрейзер площею 1840 км² вважається найбільшим піщаним островом у світі. 1992 р. його включили до списку Світової спадщини ЮНЕСКО як неповторну природну пам'ятку. Цей найбільший острів штату Квінсленд, вже 5000 років тому заселяли люди. На острові є тропічні, евкалиптові й мангрові ліси, валлі та торф'яні болота, піщані дюни, прибережні вереси. На острів можна дістатися поромом з Рівер-Хедс (на південь від затоки Херві), чартерним рейсом з аеропорту Маручідор або обравши інші шляхи, яких є чимало.

Унікальними водними об'єктами Австралії є Озеро Гіппсленд та острів Кенгуру. Гіппсленд, або, як його ще називають, «Вогонь з пекла», привертає увагу туристів будь-якої пори року. Вдень це просто гарне озеро, оточене папоротевими чагарниками та мальовничими стрімчками. Але вночі вода в ньому починає світитися яскравим блакитним світлом, ніби озерну гладь пронизують язики полум'я. Таємницю такого світіння розкрили давно. Особливі рослини та мікроорганізми, які вподобали дно водойми, наділені здібностями біоломінесценції (свічення). Підібравши тури в Австралію з відвідуванням Гіппсленду, можна отримати масу задоволення та відчуття справжнього природного дива.

Якщо подумати про першу асоціацію з Австралією, то практично відразу спливає назва одного з головних символів країни – кенгуру. На честь нього названо один із найбільших австралійських островів. На території острова Кенгуру проживають ще й унікальні стародавні тварини, які збереглися завдяки щасливому випадку. Тут чудово почуваються качконоси, опосуми, коали, карликові пінгвіни. Ця земля довго була ізольована від зовнішнього світу. Сьогодні тут розташовані національні та резерваційні парки, які дбайливо охороняються.

Значний потенціал туристично-рекреаційних ресурсів викликає великий потік мандрівників з різних країн світу, який постійно збільшується. Кошти, що надходять в економіку країни від туристських витрат, сприяють її розвитку. Зростання попиту на туристичний продукт прискорює його виробництво та збільшує обсяги продажів, активізує споживчий ринок у туристичних центрах, сприяє зростанню інвестиційної привабливості туристичної галузі Австралії.

Сукупність усіх цих факторів свідчить, що країна-континент має суттєві передумови для подальшого розвитку туристичних напрямків, створення нових форм туристичних продуктів, реалізації свого потенціалу та ефективного використання туристичних ресурсів, особливо на малоосвоєних територіях. Загалом, перспективи розвитку туризму в Австралії скеровані на підтримку зрівноваженого розвитку території. Перш за все це збереження природної та історико-культурної спадщини з одночасним підвищенням її популярності серед туристів, модернізація наявної та створення нової туристичної інфраструктури, використання найкращого світового досвіду в запровадженні туристичних продуктів і підвищення якості обслуговування туристів. Велика увага приділяється інноваційним та інвестиційним проектам із туризму.